

УДК 321.7:314.4.063.3-054.72(4-672ЄС)

DOI [https://doi.org/10.32689/2523-4625-2023-2\(68\)-11](https://doi.org/10.32689/2523-4625-2023-2(68)-11)

Віана КОСТЕНКО

аспірантка кафедри політичних теорій Національного університету «Одеська юридична академія»,
Фонтанська дорога, 23, м. Одеса, Україна, 65009

ORCID: 0009-0002-6835-4510

Viana KOSTENKO

PhD student of the Department of Political Theories of the National University "Odesa Law Academy",
Fontanska Doroga, 23, Odesa, Ukraine, 65009

ORCID: 0009-0002-6835-4510

ПОЛІТИКА ІНТЕГРАЦІЇ МІГРАНТІВ В ЄС ЯК ЧИННИК ДЕМОКРАТИЧНОЇ ПОЛІТИЧНОЇ СТАБІЛЬНОСТІ

THE POLICY OF INTEGRATION OF MIGRANTS IN THE EU AS A FACTOR OF DEMOCRATIC POLITICAL STABILITY

Розглянуто політику інтеграції мігрантів як одну з двох складових імміграційної політики ЄС. Визначено особливості, еволюцію, цілі, принципи та інструменти інтеграції мігрантів, що застосовуються в ЄС. З'ясовано основні ризики, пов'язані з міграцією. З'ясовано сутність демократичної політичної стабільності. Проаналізовано зародження та розвиток політики інтеграції мігрантів в ЄС, починаючи від саміт у 1999 року дотепер. Визначено ключові принципи інтеграційної політики за планом на 2021–2027 роки. З'ясовано перелік заходів, що підтримують ефективну інтеграцію та включення мігрантів в основних галузях (створення міцних партнерських відносин для більш ефективного процесу інтеграції; розширення можливостей для фінансування ЄС у рамках Багаторічної фінансової програми на 2021–2027 роки; сприяння участі та зустрічам з приймаючим суспільством; розширення використання нових технологій та цифрових інструментів для інтеграції та залучення; моніторинг прогресу). Проаналізовано індекс інтеграції іммігрантів та визначено, що інтеграція включає шість вимірів: навігаційну, лінгвістичну, політичну, психологічну та економічну інтеграцію.

Обґрунтовано, що комплексний підхід до політики інтеграції мігрантів сприятиме забезпеченню демократичної політичної стабільності, тобто дозволить демократичним структурам швидко реагувати на зміни громадських настроїв для забезпечення досягнення миру і громадянської згоди через двосторонню інтеграцію: мігрантів в суспільство приймаючої країни та представників цієї країни. Такий підхід через включення широкого кола сфер життєдіяльності суспільства (освіти на навчання, працевлаштування та боротьби з безробіттям, охорони здоров'я та соціальних послуг тощо) дозволить подолати бар'єри та, застосовуючи спільні зусилля урядів, забезпечити готовність суспільства приймаючої країни до прийняття мігрантів, культурної та мовної інтеграції, надання широкого кола гарантій прав мігрантам з одночасним збереженням основ європейської культури.

Ключові слова: міграційна політика, імміграційна політика, політика інтеграції мігрантів, мігранти, політична стабільність.

The policy of integration migrants is considered as one of the two components of the EU immigration policy. Features, evolution, goals, principles and tools of migrant integration applied in the EU are defined. The main risks associated with migration have been clarified. The essence of democratic political stability has been clarified. The origin and development of the policy of integration of migrants in the EU, starting from the summit in 1999 until now, are analyzed. The key principles of the integration policy according to the plan for 2021–2027 are defined. A list of measures supporting the effective integration and inclusion of migrants in the main sectors has been clarified (creating strong partnerships for a more effective integration process; expanding opportunities for EU funding within the framework of the Multiannual Financial Program for 2021–2027; promoting participation and meetings with the host society; expanding the use of new technologies and digital tools for integration and engagement; monitoring progress). The index of immigrant integration was analyzed and it was determined that integration includes six dimensions: navigational, linguistic, political, psychological and economic integration.

It is substantiated that a comprehensive approach to the policy of integration of migrants will contribute to ensuring democratic political stability, that is, it will allow democratic structures to quickly respond to changes in public attitudes to ensure the achievement of peace and civil harmony through two-way integration: migrants into the society of the host country and representatives of this country. Such an approach, through the inclusion of a wide range of spheres of society's life (education for training, employment and combating unemployment, health care and social services, etc.) will allow to overcome barriers and, using the joint efforts of governments, to ensure the readiness of the host country's society to accept migrants, cultural and linguistic integration, providing a wide range of rights guarantees to migrants while preserving the foundations of European culture.

Key words: migration policy, immigration policy, migrant integration policy, migrants, political stability.

Постановка проблеми. Міграційна політика наразі є одним з важливих напрямів політики як країн-членів ЄС, так і Союзу в цілому. Питання міграції актуалізувалось на тлі міграційних криз 2015, 2020 та 2022–2023 років. Остання пов'язана з вимушеною міграцією українців через військову агресію Росії. І якщо серед українських мігрантів переважають жінки працездатного віку та діти, які є носіями європейського типу культури, то значна частина іммігрантів до Європи – це представники інших типів культур, віросповідань та рас.

Великий потік мігрантів викликає потребу не тільки в їх розміщенні та наданні мінімальних соціальних гарантій, а й необхідність їх інтеграції до європейського суспільства для гармонізації відносин між ними та громадянам ЄС.

Серед основних ризиків, що пов'язані з імміграцією значної кількості людей, на нашу думку, можна назвати наступні: зростання бюджетних витрат на їх утримання, що часто викликає невдоволення платників податків приймаючої країни; високий рівень безробіття та, як наслідок, зростання рівня злочинності серед мігрантів; збільшення кількості мусульман, які важко адаптуються до європейських цінностей та частіше утворюють закриті соціальні групи всередині країн перебування, що призводить до поширення ісламської екстремістської ідеології та наростання протистояння між мусульманами та місцевим населенням, і, як наслідок, поширення націоналістичних рухів та партій в Європі. Варто зазначити, що радикальною формою прояву мусульманських екстремістів є екстремістський тероризм. Причому, як зазначає А. Кудряченко: «найчастіше мусульмани Західної Європи є куди більш радикальними і непримиренними, аніж ісламісти на їхній історичній батьківщині» [1, с. 66].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Поняття міграції та питання захисту прав мігрантів в своїх роботах досліджували як зарубіжні (У. Брандл, П. Волегем, Н. Пак, Т. Саррацин, Ч. Тейлор, М. Уолцер, О. Ференц), так і вітчизняні вчені (О. Малиновська, В. Ніколаєвський, Н. Прохоренко, Ю. Римаренко та інші).

Аналізу сутності та типології політичної стабільності присвятили свої дослідження такі зарубіжні дослідники, як Л. Алісова, Ф. Біллі, Р. Даль, С. Ліпсет, Дж. Яворські та інші. Серед вітчизняних науковців – І. Кіянку, А. Ковалевський, А. Романюк та інші.

Проте комплексно проблема співвідношення політичної стабільності та ефектив-

ності політики інтеграції мігрантів не була висвітлена у сучасній політичній науці.

Мета даного дослідження – розкрити особливості та роль політики інтеграції мігрантів в ЄС як чинника демократичної політичної стабільності.

Виклад основного матеріалу. Імміграційна політика включає політику імміграційного контролю (регулювання імміграційних потоків) та пост-імміграційну політику (управління етнічними відносинами, соціокультурну інтеграцію мігрантів, натуралізацію, надання притулку біженцям).

В контексті наведених вище викликів, більш детально зупинимось на такій складовій імміграційної політики як інтеграція мігрантів, яка є важливою складовою європейської політики в контексті попередження та подолання міграційних ризиків та збереження політичної стабільності.

Перш ніж переходити до аналізу політики інтеграції мігрантів варто з'ясувати сутність політичної стабільності. Її визначають як «стан політичної системи суспільства, якому властива сукупність зв'язків між різними політичними суб'єктами, що їм притаманна стійкість і цілісність, здатність до ефективної і конструктивної співпраці» [2, с. 62].

Дж. Яворські розрізняє мінімальну і демократичну стабільність: «мінімальний рівень політичної стабільності означає просто відсутність на території держави громадянських війн та інших форм збройних конфліктів. Такої стабільності можна досягти, зокрема, й авторитарними методами. Демократична ж стабільність ґрунтується на здатності демократичних структур швидко реагувати на зміни громадського настрою для забезпечення досягнення миру і громадянської згоди» [12, с. 3]. На нашу думку, ефективна політика інтеграції мігрантів дозволить забезпечити не тільки мінімальну, а й демократичну політичну стабільність.

Інтеграція та соціальна інклюзія є ключовими темами Глобального договору про безпечну, упорядковану та регулярну міграцію ООН (Global Compact for Safe, Orderly and Regular Migration, GCM), ціль 16 якого звучить так: «розширення можливостей мігрантів і суспільства для реалізації повного залучення та соціальної згуртованості» [9].

Слід зазначити, що від інтеграційних заходів залежить результат імміграції, яка може сприяти розвитку країни призначення, але має і негативні фактори, а саме може нести ризики порушення гомогенності суспільства аж до виникнення конфліктних ситуацій. Політика інтеграції здійснюється в рамках

окремої країни, тобто на місцевому рівні, але ЄС налагоджує співпрацю з ними, щоб сприяти забезпеченню прав та можливостей мігрантам на всій території Європи. Так, низка політичних та законодавчих документів, прийнятих на рівні ЄС, забезпечує країни-члени стандартами розвитку інтеграційних політик.

Інтеграція являє собою структурну особливість ЄС та має суттєве значення, як для іммігрантів, так і для економіки союзу в цілому. Зокрема старіння населення та зростання частки людей пенсійного віку, недостатній рівень насичення працівниками певних сфер створюють проблеми для економіки та соціальної політики ЄС [18]. Це спонукало країни Західної Європи до стимулювання імміграційної політики та залучення трудових мігрантів, внесок яких би сприяв економічному зростанню приймаючих країн.

На думку Дж. Ланзери, у 2010-х роках міграція стає головною рушійною силою зростання населення ЄС [13]. Однак мігранти стикаються з суттєвими проблемами на шляху до інтеграції на європейський ринок праці [6].

Значною проблемою є певна сегрегація за релігійною ознакою. Так, проведене А. Клер, Д. Лейтін та М.-А. Вальфор у 2016 році дослідження «Why Muslim Integration Fails in Christian-Heritage Societies» показало, що двоє іммігрантів, які схожі в усіх відношеннях, за винятком релігійної ідентичності, дуже по-різному інтегруватимуться в приймаюче суспільство [4]. Аналізуючи сенегальських іммігрантів-християн і мусульман, які мігрували до Франції за однакових умов, науковці виявили, що іммігранти-мусульмани стикаються з більшою дискримінацією на ринку праці (наприклад, роботодавці в два з половиною рази частіше пропонували співбесіду християнам, ніж мусульманам при однаково заповнених анкетах), отримують менший місячний дохід, виявляють меншу прихильність до приймаючої країни та виявляють більшу прив'язаність до країни походження, ніж їхні християнські мігранти. Дослідники обґрунтовують такий стан речей подвійною причиною: ісламофобією з боку французького суспільства та тенденція мусульманських іммігрантів більше ідентифікувати себе зі своїми рідними громадами у відповідь. Як наслідок, у Європі створюється клас неповнопрацевлаштованих іммігрантів, які відчувають незначний зв'язок з приймаючими суспільствами або зовсім його не відчувають.

Таким чином, існуюча ситуація потребує посилення політики інтеграції іммігрантів задля максимально ефективного викорис-

тання країнами-членами ЄС потенціалу іммігрантів.

Аналізуючи витоки такої політики, слід згадати саміт в м. Тампере, Франція, 1999 року, на якому було закладено основу Зони свободи, безпеки та правосуддя (AFSJ), а країни-члени ЄС закликали до «більш енергійної політики інтеграції» на рівні ЄС.

Фактично п'ятирічний план «У напрямку союзу свободи, безпеки і справедливості: наріжні камені Тампере» [17] 1999 року заклав політичну основу для розвитку політики інтеграції мігрантів. Правові основи починають закладатись у 2000-х роках. Зокрема, у 2004 році Європейська рада затвердила Спільні базові принципи політики інтеграції іммігрантів [10]. Ці принципи визначають, що інтеграція є двостороннім процесом погодження між іммігрантами та мешканцями країн-членів; працевлаштування є умовою інтеграції для іммігрантів у суспільстві, так як вони можуть зробити свій внесок в економічний розвиток; знання мови, культури є необхідними для інтеграції іммігрантів, а створення умов для такого знання є важливим для успішної інтеграції; освіта є важливою для активної ролі в суспільстві; взаємодія між іммігрантами та громадянами є ключовим механізмом інтеграції; включення питань інтеграції в галузеві політики на всіх рівнях є важливою складовою для формування політики інтеграції [10, с. 15].

До того ж, Єврокомісією в 2005 році був представлений Спільний «Порядок денний з інтеграції», який став продовженням вищевказаних принципів та направлений на вдосконалення процесів інтеграції у суспільстві тієї країни, яка приймає таких мігрантів. Також було визначено обмін інформаціями між Європейським веб-сайтом з інтеграції та Європейським інтегративним форумом [15]. З 2018 року запроваджено Європейську систему авторизації і інформації про подорожі (ETIAS), яка має почати функціонувати з 2024 року. Дана система спрямована на посилення прикордонного контролю країн ЄС та протидію незаконній міграції, спрощення та скорочення кількості процедур і поданих заявок до Шенгенської зони, сприяння скороченню злочинності і тероризму тощо.

В 2011 році Єврокомісія бере курс на вдосконалення заходів щодо інтеграції мігрантів, які не є громадянами ЄС. Так, у Комунікації Єврокомісії «Європейський порядок денний щодо інтеграції громадян третіх країн» [8] наголошено, що міграція та культурне різноманіття, яке вона вносить, має потенціал, який використовується в ЄС не належним

чином. Тому виправлення ситуації можливо лише шляхом використання загальних індикаторів з моніторингу інтеграції в звітах та створення кадастрових заходів, які уряди країн ЄС можуть використати в залежності від місцевих потреб та умов.

У 2008 році ЄС створив Європейську мережу з питань міграції (European Network on Migration, EMN) [7]. Регламент (ЄС) № 516/2014 передбачав фінансування мережі через Фонд притулку, міграції та інтеграції (Asylum, Migration and Integration Fund, AMIF) [16]. EMN має завдання надавати інформацію про міграцію та притулок для підтримки розробки політики в ЄС, а також інформує широку громадськість про міграцію та притулок.

У 2017 році Єврокомісія та європейські соціальні та економічні партнери підписали Європейське партнерство для інтеграції, створене з метою сприяння інтеграції біженців на ринку праці.

Еволюцію розвитку політики інтеграції мігрантів у 2019 році детально проаналізував П. Ж. Ван Волегем у своїй статті «Куди рухається політика ЄС щодо інтеграції мігрантів» [19]. В якості індикаторів динаміки такої політики дослідник використав структури фінансування інтеграції, а саме послідовність трьох багаторічних фінансових рамок (MFF): 2007–2013, 2014–2020 MFF та проекту 2021–2027 років. Проведене автором дослідження показало, що починаючи з програми 2007–2013 років, яка започаткувала перший Європейських фонд інтеграції громадян третіх країн (European Fund for the Integration of third country nationals, EIF), ЄС продемонстрував чітку спробу зблизитися шляхом розробки фонду, призначеного для реалізації Загальних основних принципів інтеграції. Перехід від плану 2007–2013 до 2014–2020 років ознаменувався суттєвими змінами – перерозподілом повноважень у бік передачі важелів впливу наднаціональним структурам. Було створено Фонд надання притулку, міграції та інтеграції (Asylum, Migration and Integration Fund, AMIF), а процедурні зміни підвищили важливість субнаціональних органів і ЄС, звуживши свободу дій національних урядів. Крім того, зросла частка фонду, якою може розпоряджатись Єврокомісія.

Аналізуючи проект плану на 2021–2027 роки, дослідник говорить про продовження розпочатої попереднім планом тенденції – відокремлення матеріальних і процедурних аспектів з посиленням останніх; збільшення частки фонду, яка використовується за ініціативою Єврокомісії.

У підсумку автор зазначає, що «вірогідний сценарій у найближчому майбутньому передбачає поєднання інтеграційної політики ЄС із більш широкою міграційною політикою. У той час як ЄС втратить спроможність визначати частину фінансування, що йде на інтеграцію, він отримає сильнішу процедурну владу над усією схемою фінансування міграції» [19].

Як слушно зазначає У. Брандл, «інтеграція в міграційну політику Європейського Союзу – це тема, яка характеризується розбіжністю між відсутністю законодавчої компетенції ЄС і суттєвою важливістю комплексних і цілеспрямованих інтеграційних заходів для успішної міграційної політики. Тому зусилля щодо перегляду міграційного законодавства супроводжуються стратегією підтримки та зміцнення національної політики інтеграції» [5].

На важливість інтеграції мігрантів вказує наявність окремого восьмого розділу в Новому пакті про міграцію та притулок, представленому Єврокомісією у вересні 2020 року – «Підтримка інтеграції для більш інклюзивних суспільств». Тут представлені рекомендації для держав-членів щодо сприяння інтеграції.

Втіленням об'єднання зусиль у сфері інтеграції мігрантів стає План дій щодо інтеграції та інклюзії на 2021–2027 роки, опублікований Єврокомісією у листопаді 2020 р. Він є комплексним документом, що наголошує на ключових принципах і цінностях щодо інтеграції та інклюзії, а також визначає основні їх галузеві сфери: освіта та професійне навчання, працевлаштування та кваліфікація, охорона здоров'я та житло [3].

В рамках Плану Єврокомісія наголошує на намірі забезпечити стратегічне керівництво, а також встановити конкретні заходи для сприяння інклюзії. Перелік сфер інтеграції, порівняно з попередніми планами, значно розширений: освіта та навчання; зайнятість та навички; охорона здоров'я; житло; соціальна інтеграція; рівність, культура та спорт.

Подвійний підхід до досягнення компромісу між правами та очікуваннями мігрантів та приймаючих спільнот є ключовим елементом Глобального договору ООН з міграції. Угода має на меті створити взаємну повагу до звичаїв, традицій і культури обох суспільств. Заходи інтеграції не повинні вимагати асиміляції, а лише поваги до місцевих традицій, звичаїв і правил.

План дій починається з просування інклюзії та інклюзивних суспільств. Це знову стосується європейського способу життя і проливає

світло на зміст цього поняття. У тексті наголошується на тому, що необхідність розширення можливостей тих, хто стикається з обмеженнями, забезпечення рівних можливостей для всіх користуватися своїми правами та брати участь у громадському та соціальному житті є елементами європейського способу життя. Також згадується повага до спільних європейських цінностей, закріплених у договорах ЄС та Хартії основних прав.

Пункт 2 містить підсумок попередніх зусиль інтеграції, представляє результати та показує статистику. Тут зазначено, що «реалізація плану дій 2016 року підтвердила, що хоча області, намічені планом дій, залишаються актуальними, необхідні активніші дії для сприяння інтеграції жінок-мігрантів, для сприяння включенню громадян ЄС з мігрантським минулим, для більш ефективного залучення суспільства, що приймає, у політиці інтеграції та інклюзивності, а також посилити моніторинг та оцінку цієї політики... активізації дій щодо полегшення їх доступу до медичних послуг» [3].

Пункт 3 перераховує низку ключових принципів інтеграційної політики, до яких віднесені: інклюзивність для всіх; адресна підтримка там, де це необхідно; врахування гендерних та антидискримінаційних пріоритетів; підтримка на всіх етапах інтеграції; максимізація внеску ЄС через партнерство з багатьма зацікавленими сторонами [3].

Пункт 5 Плану містить перелік заходів, що підтримують ефективну інтеграцію та включення у всіх галузевих областях, зокрема: створення міцних партнерських відносин для більш ефективного процесу інтеграції (передбачає посилення мережі європейської інтеграції, надання фінансування країнам від ЄС, підтримка громадянського суспільства та його ініціатив, розширення програм приймаючих громад тощо); розширення можливостей для фінансування ЄС у рамках Багаторічної фінансової програми на 2021–2027 роки; сприяння участі та зустрічам з приймаючим суспільством (держави мають узгодити національні стратегії інтеграції з національними планами дій проти расизму та расової дискримінації, залучати мігрантів та організації мігрантів до розробки, реалізації та оцінки політики та програм інтеграції та інклюзії, у тому числі, коли вони фінансуються ЄС; сприяти обміну з приймаючими суспільствами через волонтерство, спорт, неформальну освіту, молодіжну та культурну діяльність); розширення використання нових технологій та цифрових інструментів для інтеграції та залучення (передбачається розробка курсів

цифрової грамотності для мігрантів, у тому числі за кошти ЄС; всеохопність та доступність цифрових державні послуги для мігрантів); моніторинг прогресу (розробка та оновлення системи для моніторингу інтеграції, покращення доступності даних про результати інтеграції).

Стосовно моніторингу, то у травні 2023 року Міжнародною організацією міграції було опубліковано «Набір інструментів вимірювання багатовимірної інтеграції» [14], в якому запропоновано індекс інтеграції іммігрантів. Останній є проектом Лабораторії імміграційної політики (IPL) Стенфордського університету та ETH-Zurich. Його коротка та довга форми, «IPL-12» та «IPL-24», були створені як універсальні та прагматичні вимірювання результатів. Він має слугувати барометром для вимірювання успіху конкретних інтеграційних програм.

Індекс інтеграції іммігрантів досліджує шість вимірів інтеграції: 1) навігаційна інтеграція (фіксує здатність керувати основними потребами в країні перебування, наприклад відвідування лікаря, вирішення юридичних проблем і пошук роботи; перевіряє знання основних конвенцій у країні перебування: типовий спосіб сплати податку на прибуток, правила водіння, як вказати адресу в листі та як належним чином звернутися за медичною допомогою); 2) лінгвістична інтеграція (оцінка респондентами їхньої здатності читати, говорити, писати та розуміти домінуючу мову країни чи регіону перебування); 3) соціальна інтеграція (охоплює соціальні зв'язки та взаємодію з корінними жителями країни перебування, а також перехідний соціальний капітал, про що свідчить участь в організаціях з співгромадянами) 4) політична інтеграція (розуміння важливих політичних проблем, з якими стикається приймаюча країна, і ступінь участі респондентів у дискусіях і політичних діях); 5) психологічна інтеграція (відчуття зв'язку респондентів із приймаючою країною, їх почуття приналежності, їхній досвід ізоляції від приймаючого суспільства та їх бажання продовжувати там жити); 6) економічна інтеграція (дохід, зайнятість, задоволеність ситуацією з зайнятістю та здатність покривати різні рівні несподіваних витрат) [11].

Найважливішим питанням у сфері інтеграції є відсутність компетенції ЄС щодо законодавчої діяльності у сфері інтеграції, заплановані ініціативи можуть бути лише рекомендацією для держав-членів. ЄС може приймати лише допоміжні заходи, причому гармонізація законів і нормативних актів

прямо виключається. Проте Єврокомісія має можливість фінансувати інтеграційні проекти та засновувати установи, завданням яких є підтримка інтеграції. Формою міждержавного формування політики є відкритий метод координації.

До основних недоліків плану 2021–2027 років У. Брандл, відносить: неструктурований підхід із запланованими інтеграційними заходами для всіх мігрантів, а також громадян ЄС з мігрантським походженням; відсутність розмежування прав, які мають бути надані мігрантам, і добровільних додаткових заходів підтримки інтеграції; наголосення на понятті «європейського способу життя» та інклюзивних суспільств в цілому, проте відсутність трактування цього поняття, а також відсутність згадок про можливі негативні наслідки інтеграційних заходів [5].

Для підвищення ефективності політика країн-членів ЄС з питань інтеграції іммігрантів має містити заходи не лише в міграційній, а й в інших сферах життєдіяльності суспільства, насамперед в галузі працевлаштування, забезпечення доступу мігрантів до освітніх, медичних, соціальних послуг. Крім того, необхідно врахувати специфічні групи мігрантів (молоді, жінок, біженців). Спільні

зусилля урядів повинні бути спрямовані на суспільство, забезпечити його готовність до прийняття мігрантів, культурної та мовної диверсифікації, формування нової ідентичності при збереженні основ європейської культури.

Висновки. Таким чином, комплексний підхід до політики інтеграції мігрантів сприятиме забезпеченню демократичної політичної стабільності, тобто дозволить демократичним структурам швидко реагувати на зміни громадських настроїв для забезпечення досягнення миру і громадянської згоди через двосторонню інтеграцію: мігрантів в суспільство приймаючої країни та представників цієї країни. Комплексний підхід до інтеграції мігрантів через включення широкого кола сфер життєдіяльності суспільства (освіти на навчання, працевлаштування та боротьби з безробіттям, охорони здоров'я та соціальних послуг тощо) дозволить подолати бар'єри та, застосовуючи спільні зусилля урядів, забезпечити готовність суспільства приймаючої країни до прийняття мігрантів, культурної та мовної диверсифікації, надання широкого кола гарантій прав мігрантам з одночасним збереженням основ європейської культури.

Література:

1. Кудряченко А.І. Іслам у сучасній Європі та Україні : виклики, стан і перспективи. *Науковий вісник Дипломатичної академії України*. Випуск 21. Частина II. Зовнішня політика і дипломатія: традиції, тренди, досвід. 2014. Вип. 21. С. 64–69. URL: https://elibrary.ivinas.gov.ua/1826/1/6%20Nvdau_2014_21%282%29_10.pdf.
2. Яворський М. Політична стабільність: сутність та основні підходи до класифікації. *Humanitarian vision*. 2017. Vol. 3, Num. 1. С. 61–66. URL: <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2017/nov/6679/yavorskiy.pdf>.
3. Action plan on Integration and Inclusion 2021–2027: Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions. COM(2020) 758 final. Brussels, 24.11.2020. *EU law – EUR-Lex*. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52020DC0758&qid=1632299185798>.
4. Adida C., Laitin D., Valfort M.-A. Why Muslim Integration Fails in Christian-Heritage Societies. London: Harvard University Press, 2016. 288 p. URL: http://scscenter.isca.ac.ir/Portal/file/?303195/Why_Muslim_Integration_Fails_in.pdf.
5. Brandl U. Integration in the New Pact: A difficult compromise between a limited EU competence and a successful policy. 2021. *EU Immigration and Asylum Law and Policy*. URL: <https://eumigrationlawblog.eu/integration-in-the-new-pact-a-difficult-compromise-between-the-lack-of-competence-and-the-importance-of-integration-for-a-successful-migration-policy/>.
6. Castles S., de Haas H., Miller M. J. The Age of Migration. International Population Movements in the Modern World. 5th ed. Basingstoke: Palgrave Macmillan, 2013. 401 p.
7. Council Decision of 14 May 2008 establishing a European Migration Network (2008/381/EC) / The Council of the European Union. *EU law – EUR-Lex*. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32008D0381&from=EN>.
8. European Agenda for the Integration of Third-Country Nationals : Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Council and Committee on Regions. COM(2011)455 final. SEC(2011)957 final. Brussels, 20.07.2011. 13 p. *EU law – EUR-Lex*. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52011DC0455&from=EN>.
9. Global Compact for Safe, Orderly and Regular Migration : Resolution adopted by the General Assembly on 19 December 2018 [without reference to a Main Committee (A/73/L.66)] 73/195. URL: <https://migrationnetwork.un.org/sites/g/files/tmzbd1416/files/docs/gcm-n1845199.pdf>.

10. Immigrant Integration Policy in the European Union. Council Conclusions. Press Release 2618th Council Meeting. Justice and Home Affairs. Brussels, 19 November 2004. URL: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/PRES_04_321.
11. IPL Integration Index. A survey tool for governments, nonprofits, and researchers to measure the integration of immigrants around the world. *Immigration Policy Lab*. URL: <https://www.integrationindex.org>.
12. Jaworsky J. Ukraine: stability and instability. *McNair Paper 42*. INNS. August 1995. 90 p. URL: <https://www.files.ethz.ch/isn/23520/mcnair42.pdf>.
13. Lanzieri G. Fewer, Older and Multicultural? A Projection of the Populations of the European Union Member States by Foreign/National Background. *Eurostat Statistical Working Paper*. 2010. URL: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-statistical-working-papers/-/KS-RA-11-019>.
14. Multidimensional integration measurement toolkit: offering a multidimensional approach to measure migrant integration outcomes. A practical guide for the application of the toolkit. International Organization for Migration. Geneva : IOM, 2023. URL: <https://publications.iom.int/books/multidimensional-integration-measurement-toolkit>.
15. Policy Plan on Legal Migration : Communication from the Commission / Commission of the European Communities. COM(2005) 669 final. SEC(2005)1680. Brussels, 21.12.2005. 29 p. *EU law – EUR-Lex*. URL: <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2005:0669:FIN:EN:PDF>.
16. Regulation (EU) No 514/2014 of the European Parliament and of the Council of 16 April 2014 laying down general provisions on the Asylum, Migration and Integration Fund and on the instrument for financial support for police cooperation, preventing and combating crime, and crisis management. The European Parliament and the Council of the European Union. *EU law – EUR-Lex*. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014R0514&from=DE>.
17. Tampere European Council 15-16.10.1999. Conclusions of the Presidency – European Council Tampere 15-16.10.1999. *Conclusions of the Presidency*. URL: https://www.europarl.europa.eu/summits/tam_en.htm
18. The 2012 Ageing Report: Underlying Assumptions and Projection Methodologies. European Economy. Brussels: European Commission, 2011. URL: https://ec.europa.eu/economy_finance/publications/european_economy/2011/pdf/ee-2011-4_en.pdf.
19. Wolleghem P. G. Where is the EU's Migrant Integration Policy Heading? *International Review of Public Policy*. 2019. # 1:2. P. 218-237. URL: <https://journals.openedition.org/irpp/396>.

References:

1. Kudriachenko A.I. (2014) Islam u suchasniy Yevropi ta Ukraini : vyklyky, stan i perspektyvy [Islam in modern Europe and Ukraine: challenges, state and prospects]. *Naukovyi visnyk Dyplomatychnoi akademii Ukrainy* [Scientific Bulletin of the Diplomatic Academy of Ukraine. Part II. Foreign policy and diplomacy: traditions, trends, experience]. Vypusk 21. S. 64–69. URL: https://elibrary.ivinas.gov.ua/1826/1/6%20Nvdau_2014_21%282%29_10.pdf. [in Ukrainian].
2. Iavorskyi M. (2017) Politychna stabilnist: sutnist ta osnovni pidkhody do klasyfikatsii [Political stability: essence and main approaches to classification]. *Humanitarian vision* [Humanitarian vision]. Vol. 3, Num. 1. S. 61–66. URL: <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2017/nov/6679/yavorskiy.pdf>. [in Ukrainian].
3. Action plan on Integration and Inclusion 2021-2027: Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions. COM(2020) 758 final. Brussels, 24.11.2020. *EU law – EUR-Lex*. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52020DC0758&qid=1632299185798>.
4. Adida C., Laitin D., Valfort M.-A. (2016) Why Muslim Integration Fails in Christian-Heritage Societies. London: Harvard University Press. 288 p. URL: http://scscenter.isca.ac.ir/Portal/file/?303195/Why_Muslim_Integration_Fails_in.pdf.
5. Brandl U. (2021) Integration in the New Pact: A difficult compromise between a limited EU competence and a successful policy. *EU Immigration and Asylum Law and Policy*. URL: <https://eumigrationlawblog.eu/integration-in-the-new-pact-a-difficult-compromise-between-the-lack-of-competence-and-the-importance-of-integration-for-a-successful-migration-policy/>.
6. Castles S., de Haas H., Miller M. J. (2013) The Age of Migration. International Population Movements in the Modern World. 5th ed. Basingstoke: Palgrave Macmillan. 401 p.
7. Council Decision of 14 May 2008 establishing a European Migration Network (2008/381/EC) / The Council of the European Union. *EU law – EUR-Lex*. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32008D0381&from=EN>.
8. European Agenda for the Integration of Third-Country Nationals : Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Council and Committee on Regions. COM(2011)455 final. SEC(2011)957 final. Brussels, 20.07.2011. 13 p. *EU law – EUR-Lex*. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52011DC0455&from=EN>.
9. Global Compact for Safe, Orderly and Regular Migration : Resolution adopted by the General Assembly on 19 December 2018 [without reference to a Main Committee (A/73/L.66)] 73/195. URL: <https://migrationnetwork.un.org/sites/g/files/tmzbd1416/files/docs/gcm-n1845199.pdf>.

10. Immigrant Integration Policy in the European Union. Council Conclusions. Press Release 2618th Council Meeting. Justice and Home Affairs. Brussels, 19 November 2004. URL: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/PRES_04_321.
11. IPL Integration Index. A survey tool for governments, nonprofits, and researchers to measure the integration of immigrants around the world. *Immigration Policy Lab*. URL: <https://www.integrationindex.org>.
12. Jaworsky J. (1995) Ukraine: stability and instability. *McNair Paper 42*. INNS. August 1995. 90 p. URL: <https://www.files.ethz.ch/isn/23520/mcnair42.pdf>.
13. Lanzieri G. (2010) Fewer, Older and Multicultural? A Projection of the Populations of the European Union Member States by Foreign/National Background. *Eurostat Statistical Working Paper*. URL: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-statistical-working-papers/-/KS-RA-11-019>.
14. Multidimensional integration measurement toolkit: offering a multidimensional approach to measure migrant integration outcomes. A practical guide for the application of the toolkit. International Organization for Migration. (2023) Geneva : IOM. URL: <https://publications.iom.int/books/multidimensional-integration-measurement-toolkit>.
15. Policy Plan on Legal Migration : Communication from the Commission / Commission of the European Communities. COM(2005) 669 final. SEC(2005)1680. Brussels, 21.12.2005. 29 p. *EU law – EUR-Lex*. URL: <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2005:0669:FIN:EN:PDF>.
16. Regulation (EU) No 514/2014 of the European Parliament and of the Council of 16 April 2014 laying down general provisions on the Asylum, Migration and Integration Fund and on the instrument for financial support for police cooperation, preventing and combating crime, and crisis management. The European Parliament and the Council of the European Union. *EU law – EUR-Lex*. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014R0514&from=DE>.
17. Tampere European Council 15-16.10.1999. Conclusions of the Presidency – European Council Tampere 15-16.10.1999. *Conclusions of the Presidency*. URL: https://www.europarl.europa.eu/summits/tam_en.htm
18. The 2012 Ageing Report: Underlying Assumptions and Projection Methodologies. European Economy. Brussels: European Commission, 2011. URL: https://ec.europa.eu/economy_finance/publications/european_economy/2011/pdf/ee-2011-4_en.pdf.
19. Wolleghem P. G. (2019) Where is the EU's Migrant Integration Policy Heading? *International Review of Public Policy*. № 1:2. P. 218-237. URL: <https://journals.openedition.org/irpp/396>.